

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

CHIABURIMEA, O COMPONENTĂ A BESTIARULUI COMUNIST

Dr. Augustin Țărău

Abordarea obiectivă, dintr-o perspectivă istorică, a unor teme legate de procesul de transformare socialistă a agriculturii românești nu a fost posibilă până la Revoluția din decembrie 1989, fie din rațiuni ideologice, fie pentru simplul motiv că procesul nu s-a încheiat în 1962, așa după cum afirmase Gheorghiu-Dej, ci a continuat cu același „entuziasm” și sub Nicolae Ceaușescu. Cu alte cuvinte, răsturnarea regimului totalitar a surprins metamorfoza agriculturii noastre în plină desfășurare. Pe de altă parte, dat fiind accesul limitat la sursele arhivistice ale epocii, singurele informații privitoare la evoluția colectivizării puteau fi extrase numai din documentele oficiale de partid, din presă, sau din lucrările statistice întocmite periodic de putere, dar care erau tendențios întocmite și nu reflectau nici pe departe realitatea.

Astfel, una dintre primele monografii închinată prefacerilor survenite în economia agriculturii românești după aplicarea necondiționată a modelului sovietic, întocmită în 1951 de N. Puhlov, nu face altceva decât să prezinte, e drept că într-o formă mai cursivă, extrase din documentele programatice lansate de partid la diferite întruniri politice, argumentate pe ici pe acolo cu date statistice. Încă din primele pagini, pseudoistoricul Puhlov ține să le reamintească cititorilor cui datorează ei „binefacerile” de care au avut parte în ultimii ani. „Eliberați de Marea Uniune Sovietică de sub jugul fascist, oamenii muncii din România au scuturat jugul monopolurilor străine și al capitaliștilor și moșierilor, instaurând un regim de democrație populară și punând bazele economiei socialiste”¹ – subliniază acesta, după care procedează la o enumerare succintă a măsurilor promovate de comuniști pe fâgașul destrucurării vechilor rânduiei agrare. Între anii 1945-1946 reforma agrară, în 1946 legea care anula înstrăinările terenurilor agricole din regiunile care au suferit de pe urma secetei, în 1948 confiscarea domeniilor regale, în 1949 trecerea în proprietatea statului a restului pământurilor moșierești, în 1950 anularea ratelor datorate de țăranii împroprietăriți prin reforma agrară, toate măsuri izvorâte dintr-o imperativă echitate socială, dar numai în aparență, întrucât în spatele lor puterea pregătea condițiile pentru desființarea completă a proprietății particulare și pentru organizarea sistemului kolhoznic. Acest lucru se va vedea bine în pasajele propagandistice îndreptate împotriva chiaburilor, la rândul lor țăranii, zugrăviți în culorile cele mai sumbre, conform ideologiei „luptei de clasă”, într-un total dispreț față de realitățile lumii rurale.

„În Republica Populară Română, ca și în celelalte țări de democrație populară, chiaburii luptă cu îndârjire împotriva dictaturii proletariatului, împotriva transformărilor socialiste de la orașe și îndeosebi de la sate; ei sunt dușmanii neîmpăcați ai clasei muncitoare și ai țăranilor muncitori” – sună clișeul preluat de autor din arsenalul moscovit, aseasonat cu „argumente” de pe la noi – „în satele din RPR chiaburimea mai reprezintă încă o forță economică destul de importantă, chiaburii exploatează peste

¹ N. Puhlov, *Dezvoltarea agriculturii în Republica Populară Română*, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1951, p. 5.

145 ani de la proclamarea Independenței României

200.000 de muncitori agricoli și un mare număr de țărani săraci și mijlocași, ei încearcă să țină sub influența lor o parte dintre țăranii mijlocași și chiar dintre țăranii săraci”². Cam acesta era tiparul scrierilor de gen din anii '50.

Într-un atare context impropriu cercetării științifice, până către mijlocul anilor '60 misiunea istoricilor a fost preluată de noua breaslă a poezilor și scriitorilor, mai mult sau mai puțin talentați, dar conștienți cu toții că partidul le poate garanta drumul către „succes” fără a lua în seamă darul cu care-i înzestraseră natura, ci numai măsura în care și-ar fi adus contribuția la susținerea și popularizarea doctrinei regimului. Este prematur de stabilit astăzi cu câtă convingere și sinceritate o făceau ce-i ce și-au asumat benevol o atare misiune ingrătă. Cu siguranță istoria literară își va spune și în această privință cuvântul, dar până la elaborarea unui studiu cuprinzător în domeniu, nu ne rămâne o altă cale de cântărire decât aceea de a ne raporta la succintele radiografii găzduite în paginile publicațiilor de specialitate.

*

Într-o atare întreprindere un loc aparte va fi rezervat adevăraților promotori ai „realismului socialist”, celor care au pus din plin umărul la distrugerea vechiului sistem național de valori, prin distorsionarea adevărului, prin cultivarea unei ideologii străine de spiritul românesc, întemeiată pe ură, dezbinare și crimă, cum au fost criticii Leonte Răutu, Ovid Crohmălniceanu, Silavian Iosifescu, Mihai Gafița, Nestro Ignat, Mihai Novicov, Traian Șelmaru, Ion Vitner, romancierii Zaharia Stancu, Alexandru Jar, Petru Dumitriu, Eusebiu Camilar, sau poezii Alexandru Toma, Dan Deșliu, Victor Tulbure, Marcel Breslașu, Mihai Beniuc, Eugen Frunză, Nina Cassian, Ion Brad, Veronica Porumbacu, Maria Banuș, Ștefan Iureș etc. – enumerați selectiv de Luminița Marcu, asistentă la Facultatea de Litere din București³.

Dacă promotorii stalinismului cultural din anii 1948-1953 și-au asumat misiunea desființării violente a vechilor instituții românești, cei care le-au luat locul, odată cu așa zisul „dezgheț” care a urmat decesului lui Stalin, nu au făcut altceva decât să le continue „opera”, dar pe un ton mai îndulcit, propunându-și și unii și alții realizarea omului de tip nou, un *homo sovieticus* român, iar în plan literar, a unui *poeta sovieticus*, modelul de imitat neputând fi decât cel moscovit. De pildă, în 1952, pe când fostul tâmplar Nagy István publica pe bani buni „La cea mai înaltă tensiune”, iar Emil Galan era gratulat cu premiul de stat pentru „Zorii robilor”, Dimitrie Gusti confecționa jucării de cauciuc într-o cooperativă meșteșugărească din comuna Cățelu, Simion Mehedinți, ajuns orb, era lăsat fără pensie și fără bibliotecă, la fel ca și octogenarul G.T. Kirileanu, cu toții excluși din Academie, la indicația lui Crohmălniceanu, „cu un picior în fund”⁴.

În timp ce Mihai Beniuc își prezenta raportul la „Conferința secretă a Uniunii Scriitorilor, din iulie 1955”, Vasile Voiculescu zăcea în pușcărie, pe motive politice, iar Radu Gyr, condamnat inițial la moarte pentru poezia „Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane!”, își ispășea pedeapsa comutată în temniță pe viață. Și nu erau singurii care plăteau cu libertatea pentru „păcatele” trecutului lor, ori pentru lipsa de adaptabilitate la rigorile impuse de noul regim. Închisorile gemeau de scriitori, intelectuali, muncitori și țărani nealiniați la politica comunistă, atâta vreme cât cei rămași în libertate se străduiau să construiască societatea socialistă⁵.

Într-adevăr, cu modelele servite de mai vârstnicii lor dascăli tinerii literați n-au mai „bâjbâit” prin mediul arid al tematicilor doctrinare. Acest lucru este bine argumentat în colecția de folclor nou, întocmită Alexandru Amzulescu în 1962 pe baza poezioarelor difuzate pe la căminele culturale de o puzderia de „artiști” populari răsăriți peste noapte. „*Haideți frate după mine / Să vărsăm sânge de câine / Că ăst câine de ciocoi / Cât o ședea el la noi / Nu mai nojim car cu boi / Nici în obor zece oi / Că ne-a uscat câinele / Plătim și urzâcile / Pentr-o oală de urzâci / Mi-a luat vadra din gârlici / Plâng copiii pe bordei / Că n-au lapte-n putinei / N-au de dulce să ne spurce / Nici pătură să se culce / Că ne-a uscat câinele / Tot plătindu-i clăcile*” – sună una dintre instigările la omor, inspirată din mai vechiul „Cântecul lui Ion ăl Mare” (1830)⁶.

² Ibidem, p. 10

³ Alexandra Olivotto, *Cele mai nocive cărți din cultura românească*, în *Cotidianul*, din 18 octombrie 2005, p. 2

⁴ Magda Ursache, *Fotografii mișcate* (II), în *Oglinda literară*, nr. 57 din septembrie 2006, p. 1

⁵ Ninna Casian, *Un congres al scriitorilor*, în *Agonia*, din 19 octombrie 2004, p. 3

⁶ *Revista de folclor*, nr. 3-4/1962, p. 9

145 ani de la proclamarea Independenței României

3

Până în 1950 se înființaseră în țară 44 de cenacluri literare, cu peste 1.500 de membri, pe lângă diverse întreprinderi și gospodării colective, percepute de partid ca instrumente menite să-i faciliteze difuzarea discursului politic către mase⁷. Cât privește producția acestor așa zise „pepiniere literare”, exemplele surprinse într-un studiu recent sunt de-a dreptul ilare. Ion Dumitrescu, fost țăran, acum strungar la Schela din Târgoviște, face și el apel la lirica populară într-o „poezie” îndreptată împotriva chiaburilor. *„Le crește năduful / și gândul cel rău / cum crește urzica / pe lângă pârau”* – se exprimă acesta, după ce în prefața plachetei se confesa: „Simțeam că trebuie să scriu” – în vreme ce un alt coleg de breaslă, Dumitru Drumaru, îmbătat de noua postură în care fusese propulsat, va scrie: „Aud cum crește cucuruzul”. Nici numele înscrise în nomenclatorul noii specii de versificatori nu erau cu totul lipsite de haz. Selecționate cu intenția vădită de a exprima și pe această cale mutațiile intervenite în creația literară, precum Ștefan Zidărița, Mihail Gospodin, Constantin Jalbă, Adrian Mierlușcă sau Petre Geantă, acestea vor alcătui onomasiologia muncii, denumirile meseriilor fiind atașate la prenumele protagoniștilor lor asemenea unor titluri nobiliare⁸.

După lichidarea moșierimii, locul fruntaș în topul „dușmanilor de clasă” revenea acum chiaburimii, identificată cu răul absolut. Aici autorul se întrece pe sine în întreprinderea de a personaliza lozincile vremii, supralicitând într-o manieră trivială tematica vetero-testamentară. „Iadul și raiul sunt pe pământ – tranșează activistul – în iad e țăranul nostru muncitor, iar raiul poate să și-l facă, tovarăși, cu mâinile lor. Să-i spuie chiaburului «te cunosc cine ești, șunca de pe tine e sângele meu și al tatălui meu, iar șunca de pe tat’tu e sângele lui tata și al părintelui lui»». Să-i gonim dintre noi ca pe niște tâlhari! – îndemn la care, un alt țăran „stângist” completa – cu bâzdoaca, să le frângem oasele!”⁹.

Pentru a putea fi mai lesne detectat în carne și oase de către cititorul neavizat, proletcultiștii i-au întocmit chiaburului un portret robot, dotat cu trăsături fizice distinctive. El este descris întotdeauna ca un ins supraponderal, diform, cu un aspect facial hidos, măcinat de gânduri negre, asemenea unui demon. *„Chiaburul cu ochii de pâclă și smoală / cu fruntea turtită, mustața pe oală / și greu burdihanul de pântec răsfrânt / pe brâul cu ținte d-argint”* – crochiu lansat pe piață de Victor Tulbure, sau *„Cu dinții vineți, buze clăpăuge / mânând prin sate faetonul / cu rât de porc, tot suge, suge / Să-i crească banița, pogonul”* – schițat de Mihai Cosma, sunt numai două dintre sutele de ipostaze surprinse în lirica vremii¹⁰. Versificatorii comuniști au dezvoltat apoi un adevărat bestiariu în jurul imaginii chiaburilor, destinat îmbogățirii arsenalului steril al propagandei de partid, cu o seamă de epitețe, precum hiene, lupi, câini turbați, șobolani, cameleoni, vipere, șopârle, năpârci, ploșnițe, corbi, viermi, limbrici sau lipitori¹¹. Sugestive sunt în acest sens câteva dintre producțiile literare ale lui Dan Deșliu, ca de pildă: *„Balaarii cu pântece rotunjite / din plânsorile lor obidite, / scorpii străvechi, îmbuibate / și toate jivinele necurate și fiarele / care le-au dijmuit bucuria și soarele”* sau *„Undeva lângă cetate, / zid dărăpănat de ani / cuib de gușteri și guzgani, / loc de liniște pustie / înecată-n bălărie”*¹².

Comportamentul chiaburilor este descris, de asemenea, ca unul deviat. Ei nu văd cu ochi buni realizările oamenilor muncii, se strecoară în rândurile membrilor gospodăriilor colective, spre a le compromite, sunt puși numai pe sabotaje și întotdeauna sunt surprinși de organele de ordine cu damigene cu benzină prin preajma „obiectivelor”, în special noaptea¹³. *„Dușmanul se tot zbate / își fierbe sângele și face spume / aduc gândaci pe ogoarele gospodăriei colective”* – afirmă Eugen Frunză în „Revederea”, sau că – *„Stau după gard / și ar urla la lună”* – în „Cântecul brigadierului”. A. E. Baconsky le stabilește locația adecvată, precum *„șerpilor cu-nveninate mușcături / ce stau în ascunzișuri și pândesc”*, iar Nicolae Tăutu le găsește mediul preferat: *„Suduie-n noapte pe negre poteci / dar viclean pândește, ar goli în noapte / dimineața caldă de miere și lapte”*¹⁴. Specificul acestui gen de „creații literare” se rezumă la

⁷ Ana Selejan, *Literatura în totalitarism (1949-1951)*, Editura Thausib, Sibiu, 1994, p. 223

⁸ Fernanda Emanuela Osman, *Note despre poezia agitatorică a anilor '50*, în *Phantasma. Caiete*, nr. 7/2006, p. 5-6

⁹ Cristian Sandache, *Un geniu pervertit: Petru Dumitriu*, în *Tricolorul*, nr. 626 din 14 aprilie 2006, p. 5-6

¹⁰ Victor Tulbure, *Chiaburul*, și Mihai Cosma, *Chiaburul*. Apud: Fernanda Emanuela Osman, *Note despre poezia agitatorică a anilor '50*, în *Phantasma. Caiete*, nr. 7/2006, p. 14

¹¹ Ruxandra Cesereanu, *Mașina falică a Scânteii*, în *România literară*, nr. 28 din 14 iulie 1999, p. 7

¹² Dan Deșliu, *Lazăr de la Rusca*, în *În bălălia pierdută*, Editura Eminescu, București, 1971, p. 45-46

¹³ Eugen Negrici, *Rolul literaturii în campania de colectivizare*, în *** *Țărănimea și puterea* (coordonatori: Dorin Dobrinu, Constantin Iordachi), Editura Polirom, Iași, 2005, p. 157

¹⁴ Apud: Fernanda Emanuela Osman, *Note despre poezia agitatorică a anilor '50*, în *Phantasma. Caiete*, nr. 7/2006, p. 14

145 ani de la proclamarea Independenței României

îndemnul la ură, la omor, la stârpirea unor atare creaturi. Toate acestea cunosc expresia maximă în frumoasă poezie „Petre Ciorbea zace-n lut”, al Ion Brad: „În Țara Oașului / toți îi cunosc moara lui / și moșia și pădurea, / greul palmei și săcurea. / El fură grâul din sac / și vita de la sărac. / Chiar de-ar viețui sub ape, / șarpe nu-i să ne mai scape! / Pasăre de-ar fi să fie, / nu ne scapă la mână! / Petre Ciorbea zace-n lut, / nici cântat și nici lăut. / Jelui-l-aș nu mă-ndur, / pui de viperă, chiabur! / Pietrele de pe vâlcele / peste piept să-i steie grele. / Câte-s ciori și câți vulturi, / ciugulească-i ochii suri. / Apele ce vin în jos, / fiarbă-i trupul fioros, / ca să nu-i mai stea pe os!”¹⁵. Toți acești scribi ai puterii, au fost niște privilegiați ai regimului, într-o epocă în care restul românilor erau condamnați la un trai mizer.

*

4

Strategia adoptată de către PMR în vederea realizării programului propus, s-a întemeiat aproape exclusiv pe metoda eliminării adversarilor într-un mod selectiv și succesiv. Comuniștii au operat alianțe conjuncturale cu elementele cele mai slabe în plan economic și social, cu alte cuvinte, au recurs la ațâțarea țăranimii sărace împotriva moșierimii și a chiaburimii.

De altfel, pe ordinea de zi a Plenarei din 3-5 martie 1949 s-a aflat și problema definirii clasei chiaburilor, deoarece rapoartele sosite din județe indicau situații contradictorii înregistrate în operațiunile de identificare și de clasificare a acestora, izvorâte din neclaritatea indicațiilor transmise din Capitală. În toate „regionalele de partid”, se creaseră confuzii grave în activitatea de departajare a chiaburilor de mijlocași și invers, întrucât principalul criteriu utilizat se referea la monitorizarea suprafeței proprietății fiecărui individ. De aceea, Gheorghiu-Dej a considerat ca fiind necesară sporirea elementelor de calificare a chiaburilor: „Pentru a deosebi muncitorul agricol – țăranul sărac și cel mijlocas – de chiabur, trebuie să ținem seama de următoarele criterii: dacă are pământ, în ce regiune se află pământul; dacă mai posedă și alte mijloace de producție, câte și anume ce fel de mijloace de producție; felul de cultură; cât produce și cât aduce din producția sa pe piață; dacă exploatează sau nu muncă străină; dacă este sau nu exploatat de alții; mărimea familiei, precum și o serie de împrejurări locale pe care le putem aprecia numai cercetând fiecare caz concret în parte. Hotărâtor însă este dacă exploatează sau nu muncă străină și dacă este exploatat de alții; dacă are sau nu mijloace de producție, câte și ce fel de mijloace de producție”¹⁶.

Un loc de frunte în arsenalul mijloacelor de presiune utilizate de putere împotriva țăranimii este ocupat de măsurile cu caracter economic, în speță cotele obligatorii impuse producătorului agricol particular, care au grevat direct nivelul de trai și calitatea vieții celor vizați. După 1949, sarcina colectării cotelor obligatorii de produse agricole va reveni unor unități economice de stat botezate inițial cu nume compuse din particula „com” și câte un fragment din cuvântul ce desemna categoria de produse ce intra în obiectul de activitate al fiecăreia, ca de pildă „Com-cereal” pentru magazinele de cereale, „Com-car” pentru depozitele de carne, înlocuite mai târziu cu sigle desemnând oficiile regionale de achiziții, ca „ORAPA” pentru centrele destinate stocării produselor vegetale și „ORACA” pentru antrepozitele de carne. Dar pentru ca aceste organisme să-și poată îndeplini rostul pentru care au fost create, organele locale ale puterii aveau sarcina de a se îngriji să țină la zi statistica principalilor „contribuabili”, nimeni alții decât chiaburii. Așa se face că până la raionarea țării, în județul Bihor au fost înregistrați 2.133 de chiaburi¹⁷, după care, în urma înființării Regiunii Crișana, numărul lor să ajungă la 5.698¹⁸.

¹⁵ Ion Brad, *Petre Ciorbea zace-n lut*, în *Cincisutistul*. Apud: Eugen Negrici, *Rolul literaturii în campania de colectivizare*, în *** *Țărănimea și puterea* (coordonatori: Dorin Dobrincu, Constantin Iordachi), Editura Polirom, Iași, 2005, p. 157

¹⁶ Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Sarcinile Partidului Muncitoresc Român în lupta ...*, p. 54

¹⁷ AN-DJBh, fond *Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Secțiunea Agricolă*, dosar 25/1951, f. 67

Plasa	numărul inițial	din comunele anexate de la alte județe	trecuți la alte județe după reorganizare	Total
Aleșd	68			68
Beiuș	63			63
Oraș Beiuș	11			11

145 ani de la proclamarea Independenței României

Considerăm potrivit să analizăm și problema calificării „juridice” a chiaburilor. Poate ar fi prea mult să vorbim despre o încadrare „juridică” a acestei categorii sociale, deoarece motivațiile invocate de putere au fost strict de natură politică și ca atare ne găsim în fața unei ficțiuni juridice, care culmea, a funcționat ca o veritabilă instituție de drept și în plus, a servit ca probă într-o multitudine de procese civile și penale. Gama criteriilor pe baza cărora a fost definită chiaburimea poate fi întâlnită numai în documentele programatice ale partidului comunist. Inițial, paleta acestora cuprindea numai criteriul referitor la întinderea suprafețelor funciare și pe cel referitor la modul de executare a muncilor agricole pe aceste suprafețe, „în regie proprie sau cu muncă salariată”, în funcție de care, proprietarul era considerat sau nu exploatator.

5

Belu	28		28	---
Ceica	58			58
Centrală	203			203
Marghita	164			164
Salonta	234		42	192
Oraș Salonta	218			218
Săcuieni	290	120		410
Sălard	152			152
Tinca	84			84
Tileagd	129			129
Vășcău	12			12
Șimleu	---	369		369
Total	1741	489	70	2133

¹⁸ Statistica chiaburilor din Regiunea Crișana în octombrie 1952:

Raionul	Numărul chiaburilor
Aleșd	569
Beiuș	676
Marghita	1019
Oradea	879
Salonta	1017
Săcuieni	872
Șimleu	602
Oraș Oradea	114
T o t a l	5698

Idem, fond Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Biroul de Documente Secrete, dosar 22/1952, *passim*

Ulterior, după ce au analizat fenomenul „deschiaburirii”, comuniștii au sesizat lacunele de care a profitat populația și au mai introdus criterii suplimentare, cum a fost cel legat de prezența în proprietatea celor vizați a unor mijloace de producție, de natură să le aducă unele câștiguri suplimentare, (tractoare, batoze, cazane de țiucă, darace de lână etc.), cel legat de practicarea unor meserii din sfera serviciilor (cârciumărit, măcelărit etc.), ori de practicarea unor meșteșuguri rurale (croitorie, blănărie, tâmplărie, olărit etc.). Acest gen de abordare politică a problemei chiaburilor răspundea atât cerințelor de ordin doctrinar ce urmăreau eliminarea oricărui germen de renaștere a relațiilor de tip capitalist, cât și celor de natură prozaică reclamate de necesitatea alimentării bugetului de stat cu sumele rezultate de impozitele suplimentare aplicate categoriei în cauză ori de alimentarea rezervelor de stat cu produse agricole, întrucât, nici gospodăriile agricole de stat și nici cele colective nu se ridicau la nivelul așteptat.

O desființare radicală a clasei chiaburești nu era însă posibilă, deoarece, după cum s-a văzut și în cazul moșierilor expropriați, golul economic care s-a creat trebuia acoperit cu ceva, or fermele din sistemul agriculturii socialiste nu numai că nu dădeau randamentul scontat, ci din contră, mai și grevau negativ bugetul statului. În altă ordine de idei, o deschiaburare bruscă ar fi periclitat însăși existența industriei ușoare, dominante în țara noastră, și ar fi condus la declanșarea penuriei alimentare.

De aceea partidul a trecut la aplicarea unui program gradual de „îngrădire a puterii economice și a influenței politice a chiaburimii pe baza politicii luptei de clasă la sate – strategie pusă în practică – prin apărarea intereselor proletariatului agricol, ale țăranului sărac și mijlocaș față de chiabur, chiar în problemele cele mai mărunte, printr-o politică fiscală de clasă, care să ușureze situația țăranului sărac și mijlocaș, pe de o parte, și să apese pe chiabur, pe de altă parte, printr-o politică de clasă în domeniul colectărilor, a creditelor etc., prin împiedicarea acaparării de către chiaburi a pământurilor țăranimii muncitoare” – dar cu precizarea că „politica de îngrădire a chiaburilor nu înseamnă încă desființarea chiaburilor ca clasă”¹⁹.

Fără să țină cont de anumite cutume locale, străvechi, legate de desfășurarea lucrărilor agricole, instrucțiunile au impus organizarea treierii direct în țărini, în cadrul unor tabere, cu scopul de a preîntâmpina fraudele, apoi salarizarea bănească a muncitorilor batozieri, nu în natură, după cum se procedase până atunci. Toate aceste inovații au fost introduse în condițiile în care alimentele erau raționalizate, activitatea morilor dirijată și îngrădită, comerțul limitat și el la contractele cu statul iar pe piața liberă, aflată sub amenințarea sancțiunilor Legii sabotajului economic și pentru reprimarea speculei ilicite, se înregistra o penurie de cereale și făină. La sfârșitul lunii iulie, tocmai aceste două prevederi vor fi cele care vor declanșa valul de acțiuni violente întreprinse de țăranime împotriva reprezentanților puterii²⁰.

Pe 18 octombrie 1949 își „oferea” statului averea agricolă Rebeca Maier, din Nojorid, cu motivația că este bolnavă, nu are inventar agricol, iar soțul i-a dispărut de acasă din luna august²¹.

*

Tovarășe Președinte

Subsemnata Rebeca Maier, născută Laczikó, domiciliată în Oradea, Str. Negruzzi nr. 40, prin prezenta ofer Ministerului Agriculturii terenul arabil pe care îl posed în hotarul comunei Nojorid, pe o suprafață de 12 ha.

Motivele pe care le am pentru a face această ofertă sunt următoarele:

- 1) Soțul din luna august a dispărut de acasă și nu știu nimic despre el.
- 2) Subsemnata sunt femeie în vârstă de 50 ani, suferindă, așa cum rezultă din certificatul medical anexat, și nu pot să-mi lucrez pământul.
- 3) Inventar agricol nu am, afară de un plug, de asemenea nici vite, afară de o vacă, și deci nu pot să lucrez pământul.
- 4) Afară de o casă în Oradea, sub nr. de mai sus, nu am proprietate care să-mi producă venituri, așa că nu pot să-mi lucrez pământul nici în regie proprie.

¹⁹ Rezoluții și Hotărâri ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român 1948-1950, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1951, p. 96-97

²⁰ AN-DJBh, fond Prefectura județului Bihor (Comitetul Provizoriu), dosar 18.265/1950, *passim*

²¹ Idem, fond Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Secțiunea Agricolă, dosar 18/1949, f. 174

145 ani de la proclamarea Independenței României

Cunoscând această situație, care nu-mi permite să-mi lucrez pământul și să obțin recoltă, vă rog să interveniți locului în drept pentru ca terenul să se alipească GAS care este chiar în apropiere.

Oradea, la 18 octombrie 1949

Trăiască Republica Populară Română!

Rebeca Maier

Până la sfârșitul anului îi vor urma exemplul și alți consăteni²², precum Șipoș Iosif și soția, care vor „dona” statului 23,02 ha, iar Balazs Rozalia 24,17 ha²³. Pe 12 septembrie 1950, Lakós Ludovic, din Nojorid, și-a „donat” și el proprietatea agricolă, în suprafață de 34 iugăre, fiind bătrân și infirm. Terenul țăranului era înconjurat de patru gospodării de stat, situație care mai devreme sau mai târziu l-ar fi constrâns să renunțe la parcela sa. Omul rămăsese fără picioare în primul război mondial și nu avea familie. La fel ca în celelalte cazuri, el era convins că situația în care se afla ar aduce „o pagubă foarte mare pentru Republica Populară Română”²⁴.

*

Nojorid

Bordaș Mihai - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 9 ha 63 ari; are un cazan de fiert țuică; animale: 6 cai, 2 vaci, 27 oi; membri de familie capabili de muncă: 2; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Ciortin Dumitru - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 29 ha 34 ari; animale: 2 cai, 4 vaci, 3 porci; în trecut a avut servitor; membri de familie capabili de muncă: 2; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Ciortin Gheorghe - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 11 ha 68 ari; animale: 3 cai, 1 vacă, 1 porc; membri de familie capabili de muncă: 3; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Dobai Dumitru - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 15 ha 39 ari; animale: 3 cai, 2 vaci, 1 porc; membri de familie capabili de muncă: 2; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Fluture Maria văd. - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 17 ha 62 ari; animale: 1 vacă, 1 porc; membri de familie capabili de muncă: 1; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Gabrilaș Florian - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 8 ha 06 ari; animale: 4 vaci, 4 bivoli, 6 porci; membri de familie capabili de muncă: 3; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Pop Catița văd. - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 12 ha 53 ari; animale: 4 cai, 2 vaci, 1 porc; membri de familie capabili de muncă: 4; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Silaghi Teodor - izvoare de venituri: agricultura; suprafața ce posedă: 10 ha 87 ari; are un cazan de fiert țuică; animale: 2 cai, 3 vaci, 5 porci; membri de familie capabili de muncă: 3; caracterizare: n-a intrat în întovărășiri; nu s-a observat nici o manifestare dușmănoasă față de actualul regim

Proprietari din orașul Oradea

Betea Gavril – Cal[ea] Aradului no. 6; ocupația în trecut și în prezent: fost militar, în prezent agricultor; membri de familie: 4; suprafața de teren ce a posedat în 1947: 7 ha 51 ari, din care vie 0; suprafața ce posedă în prezent: 7 ha 51 ari, din care vie 0; inventar viu și mort: 0; observațiuni: terenul se găsește în comuna Nojorid și Oradea, lucrează pământul în dijmă

Crainic Gheorghe – Str. Prof[esor] Pompei no. 1; ocupația în trecut și în prezent: fost funcționar, în prezent agricultor; membri de familie: 2; suprafața de teren ce a posedat în 1947: 9 ha 48 ari, din care vie

²² Ibidem, f. 373 în „Tablou pe raioane a cererilor de renunțare la proprietățile agricole, primite de la Ministerul Agriculturii-Direcția Evidenței Cadastrului și Circulației Bunurilor, cu Ordinul nr. 546.251 din 14 august 1950”

²³ Ibidem, f. 373

²⁴ Idem, fond Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Secțiunea Agricolă, dosar 38/1950, f. 130

145 ani de la proclamarea Independenței României

0; suprafața ce posedă în prezent 9 ha 48 ari, din care vie 0; inventar viu și mort: complet, inclusiv batoză; observațiuni: terenul se găsește în comuna Nojorid și Sântandrei, lucrează cu brațe de muncă străine

AN-DJBh, fond *Sfatul Popular al Regiunii Crișana* – Biroul Documentelor Secrete, dosar, f. 35-55